

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Евеліна Ордулі,
аспірантка НДІ інтелектуальної
власності НАПрН України
ID ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4140-9027>

У статті розглянуто теоретичні проблеми визначення та ознак правового механізму захисту інтелектуальної власності в Україні в умовах євроінтеграції та вступу до Світової організації торгівлі. Вказано на широкий спектр як загальнотеоретичних, так і прикладних проблем правового регулювання інтелектуальної власності. У контексті наявних у літературі наукових поглядів порушено питання про конкуренцію вербальної інструментарію чи категорійного апарату, а саме — різноманітність застосовуваних щодо правовідносин з охорони та захисту інтелектуальної власності термінів. Звернуто увагу на необхідність зіставлення найуживаніших з них: «державна система правової охорони», «механізм правового регулювання», «правова охорона», «правовий механізм захисту», «система правового захисту» тощо.

Ключові слова: гармонізація законодавства, інтелектуальна власність, правовий механізм захисту інтелектуальної власності, Угода TRIPS

Актуальність дослідження та постановка проблеми. В умовах глобалізації економічних відносин захист прав інтелектуальної власності виходить за національні межі та стає нагальною проблемою міжнародного рівня. Така ситуація повною мірою стосується й майнових прав інтелектуальної власності, захист яких є особливо актуальним для України в умовах євроінтеграції [1, 68–71] та вступу до Світової організації торгівлі (далі — СОТ). Недарма існує розуміння того, що глобальна система захисту інтелектуальної власності в основному вже сформувалася й Україна повинна адаптуватися до неї, якщо планує розвиватися як складова частина світового господарства, а не як економіка, відмежована від світових тенденцій соціально-економічного й технологічного розвитку [2]. З огляду на це питання створення на національному рівні ефек-

тивного правового механізму захисту прав інтелектуальної власності в контексті розбудови найбільш розвинутих державами інноваційної моделі економіки та постійного зростання рівня торгівлі товарами, що містять інтелектуальну власність [3, 35–47], є актуальним і значущим. Окрім того, у цьому контексті також є зрозумілим і своєчасним визначення серед очікуваних результатів Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402-р) [4] завдання впровадження ефективного механізму захисту прав інтелектуальної власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед літературних джерел за тематикою інтелектуальної власності публікації з питань її правової охорони та захисту є чи не найпоширенішими. Їм

приділили увагу науковці Ю. Є. Атаманова, Ю. Л. Бошицький, І. Е. Василенко, В. С. Дроб'язко, В. О. Жаров, А. В. Кирилук, В. В. Луць, О. П. Орлюк, О. В. Ришкова, О. Б. Северінова, К.-Т. Нгуен, О. І. Харитонова, Т. М. Шевелева, Р. Б. Шишка та інші. У наукових дослідженнях, як правило, найчастіше розглядаються різноманітні проблеми правового регулювання окремих об'єктів інтелектуальної власності на міжнародному (регіональному) та національному рівнях, а також специфіки забезпечення та застосування певних засобів їх охорони та захисту. І хоча такі питання постійно перебувають у полі зору науковців та практичних працівників, досить широкий їх спектр усе ще залишається остаточно не вирішеним.

Так, наприклад, Н. Д. Когут, серед іншого, вказує, що законодавство залишає можливість дослідження багатьох проблемних аспектів зобов'язальних правовідносин стосовно певних об'єктів права інтелектуальної власності, підкреслює необхідність деталізації в національному законодавстві України процедури отримання прав на породи тварин нарівні з процедурою отримання прав на сорти рослин, а також введення в правову науку з метою захисту наукових творів поняття «право автора на пріоритет наукової думки» [5, 211]. На відсутність уніфікації законодавства про охорону комерційної таємниці, ноу-хау (секретів виробництва) на рівні Європейського Союзу звертає увагу Г. О. Андрощук [6, 57]. На недоліках законодавства України в частині відсутності спеціальних заходів захисту від конкурентної розвідки та невизначеності конкретного механізму реалізації прав володарів комерційної таємниці робить наголос П. С. Матвеев [7, 99] тощо. Однак, попри наявні ґрунтовні наукові напрацювання, останні не охоплюють усі аспекти правового захисту інтелектуальної власності, що зумовлює необхідність подальших теоретичних пошуків у цьому напрямі. З огляду на такі публікації вбачається можливим звернути увагу наукової

спільноти на те, що комплексно проблема правового механізму захисту прав інтелектуальної власності в Україні у сучасних умовах не досліджувалася.

Метою статті є актуалізація питань правового механізму захисту прав інтелектуальної власності в Україні в сучасних умовах, а також висвітлення його суттєвих ознак.

Виклад основного матеріалу. Як слушно зазначає О. Д. Святоцький, система охорони прав на результати інтелектуальної діяльності в Україні, порівняно з іншими державами, є досить молодою. Відповідно до Конституції України, що гарантує громадянам свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, держава поступово створює механізми захисту авторських прав, прав промислової власності, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності [8, 12]. До того ж, прийняті на себе нашою державою міжнародні зобов'язання, у тому числі, за Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (далі — Угода TRIPS) [9], сприяти ефективному і належному захисту прав інтелектуальної власності, а також з метою гарантування того, що заходи та процедури, спрямовані на забезпечення права інтелектуальної власності, самі не стануть бар'єрами для законної торгівлі, зумовлюють потребу усвідомлення сутності та змісту поняття «правовий механізм захисту інтелектуальної власності».

У цьому контексті однією з основоположних теоретичних проблем є термінологічна багатоманітність, що має місце не тільки в наукових дослідженнях та публікаціях, а й у національному законодавстві України та міжнародно-правових актах. За відсутності уніфікації фундаментальних правових категорій вирішення завдання створення адаптованої до міжнародних стандартів національної системи правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності вбачається

утрудненим. Воно вимагає додаткових наукових пошуків і теоретичного усвідомлення сучасного стану правового механізму захисту інтелектуальної власності та напрямів його вдосконалення з огляду на сучасні виклики.

У літературі традиційно використовуються різноманітні, однак подібні за змістом та функціональною спрямованістю терміни стосовно правовідносин з охорони та захисту інтелектуальної власності. Найуживанішими з них є «державна система правової охорони» [10, 27], «механізм захисту» [11, 62], «механізм правового регулювання» [8, 12], «правова охорона» [12, 840–844], «правовий захист» [13, 10–11], «система правового захисту» [14, 26] тощо. І хоча такі терміни мають широке застосування в різноманітних наукових публікаціях та актах законодавства, проте вони все ще є недостатньо вивченими для правової науки.

Загалом проблема термінологічної різноманітності для правової науки не є новою. На конкуренцію вербального інструментарію чи категорійного апарату в наукових дослідженнях неодноразово звертали увагу як фахівці загальної теорії права, так і представники галузевих правових наук. Як слушно у цьому контексті зазначає К. В. Шундіков, однією з окремих наукових проблем, актуалізованих у зв'язку з розвитком юридичного інструменталізму, є проблема правових механізмів. На його думку, зміст та обсяг наукового поняття «правовий механізм» не тотожні понятійним конструкціям, які сформувалися у правознавстві раніше (механізм правового регулювання, механізм дії права, механізм реалізації права тощо) [15, 13].

Вдаються до спроб розв'язання аналогічного завдання й інші науковці, тому література з цієї проблеми є численною та різноплановою. Наприклад, С. В. Чабур при здійсненні аналізу наукових підходів до механізму правотворчості вважає за необхідне спершу розглянути значення термінів «меха-

нізм», «правовий механізм», «правові засоби». При цьому також зіставляються та розрізняються такі категорії, як: «правовий механізм регулювання», «механізм правового впливу» та «механізм правового забезпечення» [16, 59–60]. Схожий прийом використовує у своїх наукових пошуках Ю. В. Кривицький, коли серед напрямів рефлексії наукових проблем юриспруденції, пов'язаних із механізмом правового регулювання, вказує на осмислення низки складних юридичних категорій, пов'язаних із його функціонуванням і таких, що формуються за аналогією до його концепції, а саме: механізму дії права, механізму здійснення права, механізму правотворчості, механізму реалізації права, механізму соціального управління, процесуально-правового механізму, психологічного механізму дії права, соціального механізму дії права, юридичного механізму управління тощо [17, 22–23].

За наявного плюралізму поглядів є доречним погодитися з точкою зору Ю. В. Кривицького про те, що кожен учений має право у межах свого дослідження дотримуватися того чи іншого розуміння наукових понять, однак неприпустимим є такий стан речей, за якого зміщується зміст основних понять, адже це суперечить основним методологічним принципам наукового дослідження [18, 78]. Тому вбачається можливим приєднатися до позиції К. В. Шундікова, який визначає правовий механізм як об'єктивований, на нормативному рівні системно організований комплекс юридичних засобів, необхідний і достатній для досягнення конкретної мети (сукупності цілей). Правові механізми, на його думку, являють собою особливі конструкції позитивного права, що формалізують певний «набір» юридичних регуляторів (правових засобів), як-то: права, обов'язки, заборони, принципи, презумпції, фікції, строки, процедури, засоби заохочення, засоби відповідальності тощо. Правовий механізм — комплексний юридичний засіб [15, 13–14].

Така точка зору є досить поширеною серед науковців. Як представники загальної теорії права, так і фахівці галузевих правових наук активно використовують її у своїх дослідженнях. Зокрема, її прихильниками можна вважати О. Г. Блінова [19, 361–362], В. В. Генералюк [20, 95], Т. О. Лазареву [21, 9] та інших. Варто виокремити позицію М. Ю. Осіпова, який, спираючись на точку зору К. В. Шундікова, при дослідженні механізму правового регулювання визнає його різновидом правового механізму [22, 17].

Проте, слід наголосити, що попри певну єдність у поглядах на визначення поняття «правовий механізм» такої одноставності у питанні його структури не прослідковується. Так, О. Г. Блінов виокремлює у складі кримінально-правового механізму такі елементи:

- 1) кримінально-правові норми та положення;
- 2) кримінально-правовий статус суб'єктів кримінально-правових відносин;
- 3) завдання кримінального законодавства [19, 362–377].

Як елементи правового механізму забезпечення раціонального використання надр І. І. Цурановою вказуються норми права, правовідносини й акти реалізації та застосування права [23, 154–155].

До елементів еколого-правового механізму М. М. Брінчук відносить екологічне нормування, еколого-технічну регламентацію, стандартизацію й сертифікацію, оцінку впливу на оточуюче середовище й екологічну експертизу, ліцензійно-договірні засади спеціального природокористування, планування, аудит, економіко-правові заходи природокористування й охорони оточуючого середовища, контроль, відповідальність та ін. [24, 5–16, 154–155].

Існують також інші авторські підходи до зазначеного вище питання. Тому вбачається можливим і необхідним подолання такої проблеми через суттєві ознаки, притаманні більш-менш уста-

леному розумінню поняття правовий механізм. У цьому разі значущою є точка зору Г. С. Беляєвої, яка виокремлює такі специфічні ознаки правового механізму: обов'язкове нормативно-правове закріплення; специфічна мета; системний та комплексний характер; особлива структура; зв'язок з правовими процедурами [25, 169].

Екстраполюючи таку позицію відносно правового механізму захисту інтелектуальної власності визначимо його характеристику так. По-перше, нормативно-правове закріплення вказаної юридичної конструкції здійснюється відповідними актами як національного законодавства, так і міжнародного права, спектр яких дуже широкий. Він охоплює Конституцію України, яка має найвищу юридичну силу, та інші нормативно-правові акти, що приймаються на основі Конституції України [26] і повинні відповідати їй. Таку групу актів законодавства становлять, головним чином, однак не виключно, Цивільний кодекс України [27] та спеціальні закони з питань інтелектуальної власності («Про авторське право і суміжні права» [28], «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [29], «Про охорону прав на промислові зразки» [30], «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [31] тощо).

До того ж, згідно зі ст. 9 Конституції України [26] чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Тому, нормативно-правове закріплення здійснюється також відповідними міжнародно-правовими актами, серед яких вагома роль належить Угоді TRIPS [9], Паризькій конвенції про охорону промислової власності [32], Бернській конвенції про охорону літературних і художніх творів [33], Міжнародній конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [34] тощо. Окреме місце в такій системі належить Угоді про асоціацію між Україною та

Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (ратиф. законом № 1678-VII від 16.09.2014 р.) [35], а також відповідним нормативно-правовим актам ЄС, зокрема — Директиві 2004/48/ЄС [36].

По-друге, телеологічний (цільовий) аспект характеристики юридичних конструкцій віддзеркалює їх закономірні властивості, що відбивають його функціональне призначення, оскільки вони сконструйовані для практичного використання і, зрештою, для досягнення конкретної мети або кількох цілей. Саме під певну мету законодавець здійснює «підбір» правового інструментарію [15, 13–14]. У літературі питання про кінцеву мету правового механізму захисту інтелектуальної власності поки що не знайшло свого остаточного вирішення і має дискусійний характер. Тому, за наявного спектра поглядів, приєднаємося до точки зору О. П. Орлюк, яка вважає, що механізм захисту інтелектуальної власності спрямований на визнання та поновлення порушених прав, припинення порушення прав і законних інтересів авторів і патентовласників та на застосування до правопорушників заходів державного примусу [11, 62]. Саме таку спрямованість правового механізму вважаємо можливим визначити як його телеологічне завдання.

По-третє, системний та комплексний характер правового механізму захисту інтелектуальної власності повинен будуватися з огляду на його телеологічну ознаку таким чином, щоб і об'єкти права інтелектуальної власності, і предметні суспільні відносини зазнавали відповідного впорядкування без виключень і прогалів, а система правових засобів та форм охоплювалася єдиним комплексом актів як національного законодавства, так і міжнародного права з високим рівнем гармонізації. До того ж, такий нормативний масив повинен забезпечувати взаємозв'язок та взаємодію правових норм

різних галузей права, забезпечуючи вирішення телеологічного завдання з урахуванням вимог необхідності та достатності.

По-четверте, правовий механізм захисту інтелектуальної власності як специфічна юридична конструкція має особливу цілісну структуру, яка відбиває системні зв'язки між визначеним телеологічним завданням, об'єктами правового захисту, предметними суспільними відносинами, а також відповідним комплексом правового інструментарію.

По-п'яте, детальна характеристика правового механізму захисту інтелектуальної власності не може обмежуватися висвітленням інструментального оснащення, вона не можлива поза розумінням вагомої ролі та фундаментального значення юридичних процедур, які включають нормативно визначені стадії, юридично змодельовані етапи, що утворюють певний «алгоритм» розвитку юридичної діяльності, тобто процедура характеризує головним чином формальну, організаційну сторону юридичної практики [37, 821] у сфері, що розглядається.

Висновки. Правовий механізм захисту інтелектуальної власності можна визначити як нормативно закріплений, системно організований комплекс юридичних засобів, необхідний й достатній для визнання та поновлення порушених прав, припинення порушення прав і законних інтересів авторів і патентовласників та застосування до правопорушників заходів державного примусу. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Якубівський І. Заборона неправомірного використання об'єкта як спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 68–72.
2. Ромат Т. Удосконалення захисту інтелектуальної власності в Україні в контексті міжнародних зобов'язань. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03\(10\)/11rtekmz.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03(10)/11rtekmz.pdf).
3. Яценко О. М. Концептуальні основи міжнародної торгівлі правами на об'єкти інтелектуальної власності. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8362/1/IEVUSTPPPP_2017_Ch_1_69-72.pdf.
4. Офіційний вісник України. 2016. № 44. Стр. 48. Ст. 1625. Код акта 82089/2016.
5. Козут Н. Д. Прогалини та аномалії в праві інтелектуальної власності. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 208–212.
6. Андрощук Г. О. Правова охорона комерційної таємниці в країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 6. С. 49–58.
7. Матвеев П. С. Теоретико-правові аспекти охорони та захисту ноу-хау та комерційної таємниці як об'єктів права інтелектуальної власності при інноваційному векторі розвитку економіки. *Європейські перспективи*. 2015. № 2. С. 99–106.
8. *Право інтелектуальної власності : акад. Курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.*
9. *Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
10. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. *Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2017. 140 с.*
11. Орлюк О. П. *Захист прав інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції. Вісник Національної академії правових наук України.* № 3 (86). 2016. С. 58–74.
12. Закорецька Г. В., Рудник Т. В. *Правова охорона торговельних марок. Форум права.* 2012. № 1. С. 840–844.
13. Гавкалова Н. Л. *Захист прав інтелектуальної власності як умова інтеграції України до світової системи господарювання. Культура народів Причорномор'я.* 2007. № 102. С. 10–11.
14. Маркова О. В. *Система правової захисти інтелектуальної собствениости: теоретико-інституціональне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва : ФБОУВПО РАНХГСПРФ. 2012. 26 с.*
15. Шундигов К. В. *Правовые механизмы: основы теории. Государство и право.* 2006. № 12. С. 12–21.
16. Чабур С. В. *Функціонування механізму правотворчості : дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ. Приватний вищий навчальний заклад Університет Короля Данила. 2018. 235 с.*
17. Кривицький Ю. *Теоретико-методологічні основи розуміння механізму правового регулювання. Підприємництво, господарство і право.* 2009. № 10. С. 22–25.
18. Кривицький Ю. *Механізм правового регулювання та правова система: співвідношення правових категорій. Підприємництво, господарство і право.* 2008. № 8. С. 78–80.
19. Блинов А. Г. *Учение об уголовно-правовой охране прав и свобод пациента : дис. ... д-ра юрид. наук. Саратов: Саратовск. государств. юрид. академия. 2014. 542 с.*

20. Генералюк В. В. Правовий механізм як основна складова реформування виборчої системи України. *Культура народів Причорномор'я. Економічні науки*. 2010. № 196. Т. 1. С. 95–98.
 21. Лазарева Т. А. Правовой механизм обеспечения предпринимательской деятельности специализированного регистратора на рынке ценных бумаг : дис. ... канд. юрид. наук. Москва : Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. 2009. 239 с.
 22. Осипов М. Ю. Механизм правового регулирования и механизм реализации права: понятие и соотношение. *Современное право*. 2013. № 12. С. 16–21.
 23. Цуранова А. И. Правовой механизм обеспечения рационального использования недр при геологическом изучении, разведке и добыче полезных ископаемых : дис. ... канд. юрид. наук. Москва : Институт законодательства и сравнительн. правоведения. 2014. 183 с.
 24. Бринчук М. М. Эколого-правовой механизм: понятие и сущность. *Астраханский вестник экологического образования*. 2014. № 2 (28). С. 5–16.
 25. Беляева Г. С. Правовой механизм: к вопросу об определении понятия и установлении признаков. *Административное и муниципальное право*. 2016. № 2. С. 169–177.
 26. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
 27. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.
 28. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
 29. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 36.
 30. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 34.
 31. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 32.
 32. Паризька конвенція про охорону промислової власності.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
 33. *Офіційний вісник України*. 2007. № 75. Стор. 173. Ст. 2809. Код акта 41116/2007.
 34. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
 35. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 40. Ст. 2021.
 36. Директива 2004/48/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС об забезпеченні прав на інтелектуальну власність.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b39.
 37. Беляева Г. С., Бутова Е. В. К вопросу о понятии и сущности механизма административно-правового регулирования. *Административное и муниципальное право*. 2016. № 10 (106) С. 816–823.
1. Iakubivskyi I. Zaborona nepravomirnogo vykorystannia obiekta yak sposib zakhystu mainovykh prav intelektualnoi vlasnosti. *Pidpriumnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2017. № 12. S. 68–72.
 2. Romat T. Udoskonalennia zakhystu intelektualnoi vlasnosti v Ukraini v konteksti mizhnarodnykh zoboviazan.
URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03\(10\)/11rtekmz.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03(10)/11rtekmz.pdf).
 3. Iatsenko O. M. Kontseptualni osnovy mizhnarodnoi torhivli pravamy na obiekty intelektualnoi vlasnosti. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8362/1/IEVUSTPPPP_2017_Ch_1_69-72.pdf.
 4. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2016. № 44. Stor. 48. St. 1625. Kod akta 82089/2016.
 5. Kohut N. D. Prohalyny ta anomalii v pravi intelektualnoi vlasnosti. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2015. № 1. S. 208–212.
 6. Androshchuk H. O. Pravova okhorona komertsiinoi taiemnytsi v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2012. № 6. S. 49–58.
 7. Matvieiev P. S. Teoretyko-pravovi aspekty okhorony ta zakhystu nou-khau ta komertsiinoi taiemnytsi yak obektiv prava intelektualnoi vlasnosti pry innovatsiinomu vek-

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

- tori rozvytku ekonomiky. Yevropeiski perspektyvy. 2015. № 2. S. 99–106.
8. Pravo intelektualnoi vlasnosti : akad. Kurs : pidruch. dlia stud. vyshchyykh navch. zakladiv / O. P. Orliuk, H. O. Androshchuk, O. B. Butnik-Siverskyi ta in.; za red. O. P. Orliuk, O. D. Sviatotskoho. Kyiv : Vydavnychi Dim «In Yure». 2007. 696 s.
 9. Uhoda pro torhovelni aspekty prav intelektualnoi vlasnosti.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
 10. Aksiutina A. V., Nestertsova-Sobakar O. V., Tropin V. V. ta in. Intelektualna vlasnist : navch. posibnyk [dlia stud. vyshch. navch. zakl.] / za zah. red. kand. yuryd. nauk, dots. Nestertsovoi-Sobakar O. V. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 2017. 140 s.
 11. Orliuk O. P. Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti v konteksti yevropeiskoi in-tehratsii. Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy. № 3 (86). 2016. S. 58–74.
 12. Zakoretska H. V., Rudnyk T. V. Pravova okhorona torhovelnykh marok. Forum prava. 2012. № 1. S. 840–844.
 13. Havkalova N.L. Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti yak umova in-tehratsii Ukrainy do svitovoi systemy hospodariuvannia. Kultura narodov Prychernomoria. 2007. № 102. S. 10–11.
 14. Markova O. V. Systema pravovoi zashchyty yntellektualnoi sobstvennosti: teoretyko-ynstytutsionalnoe yssledovanye : avto-ref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Moskva : FBOUVPO RANKhHSPRF. 2012. 26 s.
 15. Shundykov K. V. Pravovye mekhanyzmy: osnovy teoryy. Hosudarstvo y pravo. 2006. № 12. S. 12–21.
 16. Chabur S. V. Funktsionuvannia mekhanizmu pravotvorchosti : dys. ... kand. yuryd. nauk. Ivano-Frankivsk. Pryvatnyi vyshchyi navchalnyi zaklad Universytet Korolia Danyla. 2018. 235 s.
 17. Kryvytskyi Yu. Teoretyko-metodolohichni osnovy rozuminnia mekhanizmu pravovoho rehuliuвання. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2009. № 10. S. 22–25.
 18. Kryvytskyi Yu. Mekhanizm pravovoho rehuliuвання ta pravova systema: spivvidnoshennia pravovykh katehori. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2008. № 8. S. 78–80.
 19. Blynov A.H. Uchenye ob uholovno-pravovoi okhrane prav y svobod patsyenta : dys. ... d-ra yuryd. nauk. Saratov: Saratovsk. hosudarstv. yuryd. akademyia. 2014. 542 s.
 20. Heneraliuk V. V. Pravovyi mekhanizm yak osnovna skladova reformuvannia vyborchoi systemy Ukrainy. Kultura narodov Prychernomoria. Ekonomycheskye nauky. 2010. № 196. T. 1. S. 95–98.
 21. Lazareva T. A. Pravovoi mekhanyzm obespechenia predprynymatelskoi deiatelnosti spetsyalyzovannoho rehystratora na rynku tsennykh bumah : dys. ... kand. yuryd. nauk. Moskva : Mosk. hos. un-t ym. M. V. Lomonosova. 2009. 239 s.
 22. Osypov M. Yu. Mekhanizm pravovoho rehulyrovanyia y mekhanyzm realizatsyy prava: poniatye y sootnoshenye. Sovremennoe pravo. 2013. № 12. S. 16–21.
 23. Tsuranova A. Y. Pravovoi mekhanyzm obespechenia ratsyonalnogo yspolzovanyia nedr pry heolohycheskom yzuchenyy, razvedke y dobyche poleznykh yskopaemykh : dys. ... kand. yuryd. nauk. Moskva : Ynstytut zakonodat-va y sravnyteln. pravovedenyia. 2014. 183 s.
 24. Brynchuk M. M. Ekoloho-pravovoi mekhanyzm: poniatye y sushchnost. Astrakhanskiy vestnyk ekolohycheskoho obrazovanyia. 2014. № 2 (28). S. 5–16.
 25. Beliaeva H. S. Pravovoi mekhanyzm: k voprosu ob opredelenyy poniatyia y ustanovlenyy pryznakov. Admynystratyvnnoe y munytsypalnoe pravo. 2016. № 2. S. 169–177.
 26. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141.
 27. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. №№ 40–44. St. 356.
 28. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 13. St. 64.

29. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 7. St. 36.*
30. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 7. St. 34.*
31. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 7. St. 32.*
32. *Paryzka konventsiiia pro okhoronu promyslovoi vlasnosti.*
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
33. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2007. № 75. Stor. 173. St. 2809. Kod akta 41116/2007.*
34. *Mizhnarodna konventsiiia pro okhoronu interesiv vykonavtsiv, vyrobnykiv fonohram i orhanizatsii movlennia.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
35. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2014. № 40. St. 2021.*
36. *Dyrektyva 2004/48/JeS Evropeiskoho parlamenta y Soveta ES ob obespechenyy prav na yntellektualnuiu sobstvennost.*
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b39.
37. *Beliaeva H. S., Butova E. V. K voprosu o poniatyy y sushchnosti mekhanyzma admynystratyvno-pravovoho rehulyrovaniya. Admynystratyvnoe y munitsypalnoe pravo. 2016. № 10 (106) S. 816–823.*

Надійшла до редакції 22.10.2019 року

Ордулі Э. К вопросу о правовом механизме защиты прав интеллектуальной собственности в Украине. В статье рассмотрены теоретические проблемы определения и признаков правового механизма защиты интеллектуальной собственности в Украине в условиях евроинтеграции и вступления во Всемирную торговую организацию. Указано на широкий спектр как общетеоретических, так и прикладных проблем правового регулирования интеллектуальной собственности. В контексте имеющихся в литературе научных взглядов поднимается вопрос о конкуренции вербального инструментария или категорийного аппарата, а именно — разнообразие применяемых в правоотношениях по охране и защите интеллектуальной собственности определений. Обращается внимание на необходимость сопоставления важнейших из них: «государственная система правовой охраны», «механизм правового регулирования», «правовая охрана», «правовой механизм защиты», «система правовой защиты» и др.

Ключевые слова: гармонизация законодательства, интеллектуальная собственность, правовой механизм защиты интеллектуальной собственности, Соглашение TRIPS

Orduli E. To the question legal mechanism for the protection of intellectual property rights in Ukraine. The article deals with the theoretical problems of definition and features of the legal mechanism of intellectual property protection in Ukraine in the context of European integration and accession to the World Trade Organization. A wide range of general theoretical and applied problems of legal regulation of intellectual property is defined. In the context of the existing scientific views, the question of the competition of verbal tools or categorical apparatus is raised. Namely, the variety of definitions applied to legal relations for the protection and enforcement of intellectual property. Attention is drawn to the need to compare the most important of them: «state system of legal protection», «mechanism of legal regulation», «legal protection», «legal mechanism of protection», «system of legal protection», etc. It is noted that in the absence of unification of fundamental legal categories, it is difficult to solve the problem of creating a national system of legal regulation of relations in the field of intellectual property adapted to international standards.

The author's definition of the concept of the legal mechanism of intellectual property protection is given as a normative, systemically organized complex of legal means necessary and sufficient for recognition and restoration of violated rights, termination of violation of the rights and legitimate interests of authors and patent owners and application of measures of state coercion to offenders. Its essential features are revealed: normative-legal fixing as acts of the national legislation, and the international law; the specific purpose is directed on recognition and restoration of the violated rights, the termination of violation of the rights and legitimate interests of authors and patent owners and application to offenders of measures of the state coercion; system and complexity of protection of objects of intellectual property rights and ordering of subject social relations without exceptions and gaps, and the system of legal means and forms is covered by a single set of acts of both national legislation and international law with a high level of harmonization; a special holistic structure that reflects the systemic relationship between a certain teleological task, objects of legal protection, subject social relations, as well as the relevant set of legal instruments; the significant role and fundamental importance of legal procedures, including regulatory certain stages, legally modeled stages, forming a certain «algorithm» of development of legal activity in the field of intellectual property protection.

Keywords: harmonization of legislation, intellectual property, legal mechanism of intellectual property protection, TRIPS Agreement